

Mötesanteckningar

”Workshop om Eldforsen” vid Eldforsens kraftstation 2011-04-06

1. Introduktion

Alla presenterar sig kort (se närvarolista).

2. Vattenkraft och milöpåverkan, Forskning på KaU – Olle Calles

Alla fiskar vandrar, men olika utsträckning. Vattenkraften i Sverige har en lång historia och lika lång är dess påverkan på miljön och fisken. Sedan långt tillbaka har man byggt tekniska fiskvägar, vanligen i betong, som syftat till att hjälpa uppströmsvandrande fisk förbi hinder. På senaste tiden har man dock gått över mer och mer på naturlig design, s.k. naturliga fiskvägar eller omlöp. De naturliga fiskvägarna är inte bara mer estetiskt tilltalande, utan fungerar vanligen för många fler arter än de tekniska fiskvägarna. De naturliga fiskvägarnas har även habitatfunktion, dvs. de utgör livsutrymme för många vattenlevande organisms. Denna funktions potential är dåligt utforskad i Europa i jämförelse med i t.ex. Nordamerika där man t.ex. sedan 1960-talet anlagt lekkanaler för laxfisk som kompensation för vattenkraftens skador. Ett annat område som är högt prioriterat inom forskningen i dag är att ta fram och testa tekniska lösningar för att hjälpa även nedströmsvandrande fisk förbi kraftverk och andra hinder.

Olle, Stina och Martin är verksamma vid forskargruppen Naturresurs rinnande vatten vid avdelningen för biologi vid Karlstads universitet. Gruppen och dess projekt finns beskrivna på <http://nrrv.se/>, där det även finns en separat forskningsblogg för ”Projekt Eldbäcken” på <http://biokanal.nrrv.se/>.

3. Projekt Eldbäcken - Stina Gustafsson.

Syftet med biokanalen och dess specialsträckor presenterades, följt av en kort genomgång av de studier som utförts 2010: inventering av strandzonen, ett försök att mäta nedbrytningen, insamling av nedfallande insekter, bottenfaunaprovtagning och elfisken.

Preliminära resultat från bottenfaunaprovtagningen i juni 2010 presenterades

Där framkom att flest familjer hittats i behandlingarna med svämplan och gölar och det lägsta antalet familjer hittats i kontroll- och öbehandlingarna, samt att

flest individer hittats i poolbehandlingarna. De vanligaste organismerna som hittats var fjädermyggor och maskar.

Gällande fisksamhället har totalt 11 fiskarter påträffats under elfiskena.

Av de 8 arter som hittats i referenserna så har hälften även hittats i biokanalen. Tre av de sju arter som fångats i biokanalen har inte påträffats i referenserna. Dessa var abborre, gärs och stäm. Den dominerande arten i biokanalen har hittills varit elritsan, men även abborre, bäcknejonöga, gärs, gädda, stensimpa och stäm har fångats.

Det högsta antalet fiskarter hittades i poolbehandlingen, med totalt 5 arter, men än så länge har vi inte sett några större skillnader mellan behandlingarna. Högst antal individer av fisk hittades i behandlingarna med svämplan och gölar. Detta troligtvis på grund av att elritsorna trivdes väldigt bra i denna behandling, men kanske även på grund av att de var relativt lättfångade i de grunda gölarna.

Sedan redovisades planerna för årets händelser i Eldforsen, varav det första är provtappningar av flödet i biokanalen, vilket kommer att ske den 5 maj.

Under sommaren kommer samma prover att tas i biokanalen och referenserna som föregående år.

Paolo Vezza kommer att besöka Eldforsen, oklart när, för att fortsätta sina inmätningar av habitatet i biokanalen och referensbäckarna.

Lea Schneider, student från Tyskland, som främst kommer att arbeta med bottenfaunaprovtagningen presenterades.

Diskussion fördes även om möjligheten att hyra in en elfiskebåt för att elfiska i Västerdalälven. Syftet skulle vara att fånga fisk av arter som man annars inte fångar under elfiske i grunt vatten i mindre bäckar, samt fånga en större mängd fisk lämplig för PIT-tag märkning. Genom att märka ett stort antal fiskar skulle man kunna få en bättre överblick över hur stor andel av fisken i älven som använder biokanalen som vandringsväg. Möjligtvis skulle även större öring eller harr kunna märkas med radiosändare för att få mer exakta positionsbestämningar och mer information om fiskarnas rörelser. Pejlingen av de radiomärkta fiskarna skulle i så fall utföras av medlemmar i fiskevårdsföreningen.

4. Rältlindor - Kjell Leander

Man har anlagt en naturlig fiskväg vid Rältlindor utanför Leksand. Arbetet med denna sker inom biologiutbildningen vid Gymnasieskolan i Leksand, vilket bl.a. resulterat i ett utbyte av erfarenheter med Kau. Detta samarbete fortsätter även under 2011.

5. Introducera flodpärlmusslor (FPM) i Eldbäcken - Martin Österling

Vid inventeringar som utfördes 2009 (?) av Västerdalarnas Dyksällskap i området omkring det gamla kraftverket hittades 234 FPM. Inventeringen skedde innan bygget av det nya kraftverket inleddes. Alla FPM flyttades till Risforsen i Äppelbo. Tanken är att alla musslor ska introduceras i Eldbäcken. Vi förslår att en del av musslorna tas från Risforsen och att de placeras i Eldbäckens pooler (10-30 musslor i varje pool). Vi föreslår att endast en del av musslorna flyttas från Risforsen till Eldbäcken för att testa överlevnaden och därför inte riskera att alla dör. Musslorna kommer sedan att undersökas m.a.p. om de producerar larver mellan juli-september och om de har infekterat öringar (om öringar har kommit till Eldbäcken). Vi diskuterade också alternativa lösningar som finns om man vill ha juvenila musslor i Eldbäcken. Ett sätt är att odla musslor i akvarier och sedan sätta ut juvenila musslor.

Diskussionerna efter Martins FPM-snack handlade om ifall man bör sätta ut öringar i närheten av Eldbäcken. För musslans skull bör detta inte göras om man inte vet hur öringstammen som placeras ut fungerar som värd för mussellarverna. Fisk bör heller inte sättas ut p.g.a. att detta stör undersökningarna vi gör i Eldbäcken. Vi enades om att inga fiskutsättningar skulle utföras i närheten av Eldbäcken.

Patrik och Claes från Västerdalarnas Dyksällskap, som var ansvariga för upplöckningen av musslorna är intresserade att vara med och ansvara för upplöckning av musslor och transport till Eldbäcken. Vi kom fram till att Martin tar kontakt med ansvariga på Fortum så snart som möjligt så att detta förhoppningsvis kan påbörjas sommaren 2011.

Annat som kom upp under dagen

Annika Bremer vill att vi placerar upp skyltar vid de olika delsträckorna och att vi planerar för en stig runt i Eldbäcken där besökande kan ströva omkring. Annika, Stina, Olle, Martin börjar arbetet med förslag på skyltarnas utseende.